

شماره ۱۴۰۰/۱۱/۱۰

شماره ۱۴۱۴۵۸/ت ۵۵۴۹۱-هـ

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - وزارت کشور - وزارت امور خارجه
 وزارت جهاد کشاورزی - وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
 وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - وزارت نیرو - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
 وزارت نفت - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
 وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
 وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت اطلاعات - وزارت امور اقتصادی و دارایی
 سازمان برنامه و بودجه کشور - سازمان حفاظت محیط زیست
 ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
 دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی

هیأت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۱۱/۳ به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور و ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرزنشینان و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق مرزی را به شرح زیر تصویب کرد:

برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرزنشینان و ایجاد اشتغال پایدار

در مناطق مرزی

- ماده ۱-** در این برنامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
- ۱- برنامه ملی: برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرزنشینان و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق مرزی و جدول پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیأت دولت است.
 - ۲- کمیته ملی: کمیته ملی توسعه کسب و کار و اشتغال پایدار مناطق مرزی ذیل کمیسیون تخصصی شورای عالی اشتغال با عضویت نمایندگان دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در برنامه ملی.
 - ۳- وزارت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
 - ۴- سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور.
 - ۵- ستاد: ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز.
 - ۶- قلمرو برنامه: شامل مناطق مرزی (۱۶) استان مرزی که با (۱۵) کشور همسایه مرزهای زمینی و آبی دارند.
 - ۷- روستاهای کانونی هدف: سکونتگاه‌ها، روستاهای کانونی مرزی مبتنی بر زنجیره‌های ارزش کسب و کار و یا روستاهای مشمول بند (الف) ماده (۲۷) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.
 - ۸- الگوهای کسب و کار اجتماعی: کسب و کارهای انتفاعی (اقتصادی یا سودده) به منظور حل بخشی از معضلات اجتماعی جامعه هدف (منطقه یا افراد) بر اساس مزیت‌های آن جامعه.
 - ۹- نهادهای تسهیل‌گر: نهادهایی که با استفاده از الگوی کسب و کار اجتماعی نسبت به شناسایی مزیت‌های جامعه هدف از جمله آموزش و توانمندسازی، ایجاد زیرساخت‌های مرتبط، ارائه تسهیلات، ایجاد زنجیره‌های تأمین، تولید، توزیع و مصرف در خوشه‌ها و رسته‌های کسب و کار در مدت مشخص یا تا مرحله بلوغ آن کسب و کار اقدام می‌نمایند.

ماده 2- کلیه دستگاه‌های مقرر در جدول پیوست موظف به اجرای برنامه ملی و عملیاتی تقویت کسب و کار، معیشت و اشتغال پایدار مناطق مرزی می‌باشند. وزارت مکلف است سازوکارهای لازم برنامه ملی را با موضوعات محوری جدول پیوست و با همکاری دستگاه‌های اجرایی در سطح ملی و استانی ظرف یک ماه تهیه نماید. سازوکار یادشده پس از تأیید در کمیته ملی توسط وزارت برای اجرا ابلاغ می‌شود.

تبصره - کمیته ملی می‌تواند با پیشنهاد اعضا، نسبت به تغییر و تصویب موضوعات محوری و پروژه‌های راهبردهای جدول پیوست اقدام نماید.

ماده 3- سازمان مکلف است منابع مالی (اعتباری، هزینه‌ای و تسهیلات) مورد نیاز برای اجرای پروژه‌های موضوع این تصویب‌نامه را سالانه از محل قانون هدفمندکردن یارانه‌ها - مصوب ۱۳۸۸ - با اصلاحات بعدی آن و منابع تبصره‌های (۱۴) و (۱۸) قوانین بودجه سنواتی با رعایت ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه کشور - مصوب ۱۳۵۱ - تخصیص دهد. سازوکار اجرایی این ماده ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این برنامه توسط سازمان تدوین و ابلاغ می‌شود.

تبصره - استانداران استان‌های مرزی موظفند با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بخشی از اعتبارات در اختیار استان را به ایجاد زیرساخت‌های لازم برای توسعه اشتغال با اولویت مناطق مرزی اختصاص دهند.

ماده 4- وزارت مکلف است با همکاری ستاد و با استفاده از ظرفیت‌ها و الگو (مدل‌های) کسب و کار اجتماعی و از طریق نهادهای تسهیل‌گر در حوزه کسب و کار و اشتغال شامل نهادهای عمومی غیردولتی و انقلابی، ایجاد اشتغال پایدار و تأمین و تقویت معیشت مرزنشینان را (با اولویت استان‌های آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، خوزستان، بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان) اجرا نماید. دستورالعمل اجرایی این ماده ظرف یک ماه توسط وزارت و با همکاری ستاد، سازمان، وزارت کشور و استانداری‌های مشمول تهیه و ابلاغ می‌شود.

ماده 5- در اجرای قانون تشکیل شورای عالی اشتغال - مصوب ۱۳۷۷ - و مواد (۲)، (۳) و (۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - مصوب ۱۳۹۰ -، کمیته ملی مکلف است با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، توانمندی‌ها و قابلیت‌های نهادهای و مؤسسات عمومی غیردولتی توسعه‌ای و حمایتی، سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها) و انجمن‌های تخصصی منطقه ای و ملی، اتاق‌ها و کانون‌های کارفرمایی و کارگری را در زمینه‌های مربوط از جمله بهبود فضای کسب و کار اختصاصی، توسعه سرمایه‌گذاری، فناوری و دانش فنی، بازار، افزایش مهارت، تکمیل زنجیره ارزش موضوع این برنامه را شناسایی و به وزارت معرفی نماید. وزارت پس از ارزیابی مؤسسات مذکور می‌تواند از آنها جهت مشارکت در برنامه‌ریزی و اجرای اثر بخش برنامه ملی دعوت به عمل آورد.

ماده 6- کلیه دستگاه‌های اجرایی از جمله سازمان‌های مناطق آزاد تجاری - صنعتی مستقر در استان‌های مرزی کشور موظفند تا سازوکار شروع کسب و کارها در مناطق مرزی مرتبط با موضوعات در جدول پیوست و ذیل برنامه ملی را صرفاً از طریق ثبت و استعلام الکترونیکی (بدون حضور متقاضی و طی فرایند متداول دریافت مجوز) صادر نمایند. وزارت امور اقتصادی و دارایی (هیأت مقررات‌زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار) با همکاری وزارت مکلف است نسبت به شناسایی و طبقه‌بندی مجوزهای کسب و کار در مناطق مرزی بر اساس حساسیت موضوع اقدام و شیوه‌نامه ثبت الکترونیکی شروع فعالیت کسب و کار را ظرف سه ماه تهیه و در آن هیأت به تصویب رساند به طوری که مجوز شروع کسب و کارهای غیرحساس ظرف پنج روز کاری صادر گردد.

ماده 7- وزارت کشور موظف است ظرف سه ماه پس از ابلاغ این برنامه، جهت عملیاتی‌شدن برنامه، با همکاری وزارت و سازمان، وزارت اطلاعات، ستاد و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران محدوده اجرای برنامه در مناطق مرزی کشور را تعیین و اعلام نماید.

تبصره - مناطق و یا کسب و کارهای دارای مزیت که در خارج از محدوده‌های مناطق مرزی قرار دارند، به شرط بهره‌مندی مناطق مرزی از زنجیره‌ی تولید و تأمین آنان و تأیید دستگاه‌های موضوع این ماده می‌توانند از مزایای تسهیلات این برنامه برخوردار باشند.

ماده 8- استانداران مشمول این برنامه مکلفند جهت اجرای برنامه ملی در موضوعات محوری جدول پیوست، نسبت به انعقاد تفاهم‌نامه همکاری دوجانبه با استانداری‌های مشمول هم‌مرز در کشور همسایه اقدام نمایند. وزارت امور خارجه مکلف است جهت تفویض اختیار برای انعقاد تفاهم‌نامه‌های مذکور با هماهنگی وزارت کشور اقدامات لازم را در سطح ملی با کشورهای همسایه انجام داده و ظرف چهار ماه پس از ابلاغ این برنامه، نتایج را اعلام نماید.

ماده 9- وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت قوانین و مقررات مربوط سازوکار لازم جهت تسهیل تردد مرزنشینان و مخاطبان ذی‌نفع در این برنامه را در محدوده مناطق مرزی (مانند صدور کارت تردد برای استفاده‌کنندگان از خدمات و امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری) تهیه و عملیاتی نماید.

ماده 10- وزارت امور اقتصادی و دارایی (هیأت مقررات‌زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار) با همکاری وزارت و وزارتخانه‌های کشور و صنعت، معدن و تجارت، دستورالعمل بهبود فضای کسب و کار اختصاصی رسته کسب و کارهای اولویت‌دار در مناطق مرزی را در حوزه‌های مرتبط با محیط کسب و کار تهیه نموده و کلیه مقررات مزاحم و موانع در اجرای برنامه ملی را با اولویت رسیدگی نماید. دستورالعمل یادشده ظرف سه ماه تهیه و برای اجرا در هیأت مقررات‌زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار به تصویب می‌رسد.

ماده 11- به منظور تشویق و ترغیب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در فرصت‌های ذیل برنامه ملی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت و وزارت کشور بسته تشویقی سرمایه‌گذاری در مناطق مرزی را تدوین نماید. همچنین کلیه امتیازات و اقدامات تشویقی مندرج در مواد (۲) و (۳) طرح توسعه و تسهیل سرمایه‌گذاری توسعه‌ای در مناطق غرب و شرق کشور موضوع تصویب‌نامه شماره ۷۲۰/۷۵۹ - س/ت ۴۵۷۹۲ ک مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۲ و اصلاح بعدی آن موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۱۶۰۹۲/ت ۵۵۵۹۴۰ ک مورخ ۱۳۹۷/۹/۵ برای اجرای برنامه ملی و محدوده‌ی آن قابل اجرا است.

ماده 12- به منظور هماهنگی در اجرا و نظارت بر عملکرد برنامه ملی و جلوگیری از هرگونه موازی‌کاری، وزارت و وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، کشور، امور اقتصادی و دارایی، اطلاعات، سازمان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ستاد و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به عضویت تمامی کمیسیون‌ها و کارگروه‌های مرتبط با موضوع برنامه ملی که به تصویب هیأت وزیران رسیده باشد، در می‌آیند.

ماده 13- از زمان تصویب برنامه ملی، کلیه تصویب‌نامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و سایر مقررات مربوط به موضوعات این تصویب‌نامه در حدودی که به پیشنهاد وزیران عضو کمیته ملی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، به برنامه ملی الحاق و یا لغو می‌گردد.

ماده 14- نظارت بر حسن اجرای این برنامه به عهده وزارت بوده و وزارت مکلف است پایش و نظارت عملیاتی را از طریق سامانه ناظر به انجام رساند. سازمان عهده‌دار نظارت عالی و ارزیابی سالانه برنامه ملی بوده و گزارشات شش ماهه را به شورای عالی اشتغال ارایه می‌نماید.

معاون اول رئیس‌جمهور - محمد مخبر

راهبردها و سیاست‌های اجرایی برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرزنشینان و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق مرزی

ردیف	راهبرد/سیاست اجرایی	موضوعات محوری	دستگاه متولی	دستگاه همکار
۱		۱- تأمین، تولید، فرآوری، بسته‌بندی، توزیع و تجارت محصولات زراعی، باغی، دامی و شیلات (وارداتی و صادراتی) ۲- توسعه فعالیت‌های صیادی و شیلاتی	وزارت جهاد کشاورزی	وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و نیرو
۲		۱- طراحی و تولید پوشاک ملی، محلی و قومی ۲- تولید و تجارت سوغات بومی و کالاهای صنایع دستی مرزی ۳- تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام و فعال‌سازی واحدهای تولیدی مرتبط با رسته‌های اولویت‌دار ذیل برنامه ملی	وزارت صنعت، معدن و تجارت	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، جهادکشورزی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۳	توسعه تجارت کالایی در مناطق مرزی	۱- توسعه تعاونی و کنسرسیوم‌های صادراتی و تأمین نیاز داخلی ۲- برگزاری نمایشگاه‌های مرزی مشترک تجاری کالاهای بومی و محصولات فرهنگی ۳- انعقاد موافقت‌نامه تجارت آزاد مرزی	وزارت صنعت، معدن و تجارت	وزارت کشور، اتاق‌های ایران، تعاون، اصناف و کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی و کلیه دستگاه‌های اجرایی
۴		تخصیص آب متناسب با آب قابل برنامه ریزی ابلاغی هر دشت و هماهنگی با سیاست‌های برنامه سازگاری با کم آبی	وزارت نیرو	وزارتخانه‌های جهادکشورزی، نفت، راه و شهرسازی و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
۵		تسهیل صدور مجوزهای کسب و کارها در مناطق مرزی	هیأت مقررات‌زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار	کلیه دستگاه‌های اجرایی و متولی

ردیف	راهبرد/سیاست اجرایی	موضوعات محوری	دستگاه متولی	دستگاه همکار	
۶	توسعه تجارت خدماتی در مناطق مرزی	توسعه گردشگری سلامت (خدمات پزشکی، دندانپزشکی، پیراپزشکی و طب سنتی)	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	
۷		۱- توسعه گردشگری طبیعی، تفریحی، فرهنگی، تاریخی، اقلام (آنتوتوریسم) ۲- گردشگری مزرعه، اقامتی و پذیرایی ۳- نمایشگاه دائمی سوغات بومی و کالاهای صنایع دستی ۴- مراکز صنایع خلاق بومی، فرهنگی و هنری	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان حفاظت محیط زیست، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	
۸		توسعه کسب و کارهای خدمات فرهنگی (انتشارات، تولید محتوا، فیلم و سینما، رویدادهای فرهنگی و هنری، نگارخانه (گالری) و بسته بندی) شهر و روستاهای هوشمند مرزی	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ارتباطات و فناوری اطلاعات	
۹		توسعه کسب و کارهای ورزشی (ورزش‌های بومی ملی، باشگاه‌داری، رویداد، پرورش مری و سایر)	وزارت ورزش و جوانان	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	
۱۰		پالایشگاه‌های کوچک	وزارت نفت	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت	
۱۱		توسعه کسب و کارهای خدمات انرژی (ایجاد نیروگاه کوچک خورشیدی، بادی و انرژی‌های نوین) و صادرات برق	وزارت نیرو	وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت	
۱۲		توسعه کسب و کارهای آموزشی (زبان خارجی، آموزش آزاد، مهارتی، مدرسه، کمک درسی و سایر)	وزارت آموزش و پرورش	وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی، صنعت، معدن و تجارت، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، علوم، تحقیقات و فناوری	
۱۳		توسعه خدمات فناوری اطلاعات (تسهیل صدور مجوز دفاتر خدمات آی‌سی‌تی روستایی و توسعه باجه‌های پست بانک)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	دستگاه‌های متولی	
۱۴		افزایش مشارکت مردمی و توسعه درون‌زا	۱- برنامه اشتغال روستایی و عشایری مبتنی بر توسعه روستاهای کلونی ۲- طرح‌های ایجاد اشتغال پایدار اختصاصی با استفاده از ظرفیت‌ها و الگو (مدل)های کسب و کار اجتماعی و از طریق نهادهای تسهیل‌گر غیردولتی (نهادهای انقلابی) در استان‌های اولویت‌دار مطابق نظر کمیته ملی ۳- اجرای برنامه اشتغال و کارعمومی مبتنی بر نیاز جوامع هدف	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و دیگر دستگاه‌های مرتبط و نهادهای توسعه‌ای
۱۵		ارتقای مهارت و توانمندسازی نیروی کار در مزیت‌های بومی و منطقه‌ای	ارتقای مهارت و توانمندسازی نیروی کار در مزیت‌های بومی و منطقه‌ای	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	کلیه دستگاه‌های اجرایی و نهادهای توسعه‌ای
۱۶		افزایش توانمندسازی و مقاوم سازی	تسهیل و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار در کسب و کارهای مرزی	هیأت مقررات‌زدائی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۱۷		هدایت و جلب مشارکت شرکت‌های دولتی و تحت پوشش برای سرمایه‌گذاری و تکمیل زنجیره‌های ارزش کسب و کارهای اولویت‌دار	هدایت و جلب مشارکت شرکت‌های دولتی و تحت پوشش برای سرمایه‌گذاری و تکمیل زنجیره‌های ارزش کسب و کارهای اولویت‌دار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۸		بهبود زیرساخت‌های مرتبط با برنامه	۱- توسعه و ترمیم راه‌ها و جاده‌های موثر در توسعه کسب و کارهای مرزی ۲- توسعه، افزایش بهره‌وری و ساماندهی بنادر کوچک نوار ساحلی کشور ۳- ایجاد و ارتقای شرکت‌های حمل و نقل باری و پشتیبانی (لجستیک) ۴- اتصال راه آهن با کشورهای همسایه ۵- برقراری خطوط کشتیرانی مستقیم با کشورهای همسایه	وزارت راه و شهرسازی	وزارتخانه‌های کشور، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان برنامه و بودجه کشور و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۱۹	بهبود زیرساخت‌های مرتبط با برنامه	۱- توسعه خدمات مالی و بانکی ۲- توسعه خدمات بیمه ای و تضمین خطر (ریسک) تولید و تجارت ۳- اجرایی کردن پیمان پولی برای استفاده از پول‌های محلی در تجارت با کشورهای همسایه و کنار گذاشتن دلار از روند معاملات	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و امور خارجه، سازمان برنامه و بودجه کشور و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران	
۲۰	بهبود زیرساخت‌های مرتبط با برنامه	راه اندازی شهرک‌ها و نواحی صنعتی مشترک با کشورهای همسایه	وزارت صنعت، معدن و تجارت	وزارتخانه‌های کشور، امور خارجه، جهاد کشاورزی و امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران)	